

Namn

**Influensa och andra virus som orsakar
luftvägsinfektioner**

Förberedd av:

Kvalitet och tillsyn

Datum: 23.11.2022

Godkänd:

G.S.

Datum: 23.11.2022

Uppdaterad:

Kvalitet och tillsyn

Datum: 15.8.2024

Influensa är en akut inflammation i de övre luftvägarna, som orsakas av influensavirus. Det finns tre typer av virus, som orsakar sjukdom hos människor, A, B och C. Typ C orsakar endast lindriga symptom, och orsakar inga epidemier. Också andra virus, som orsakar luftvägsinfektioner, kan ge upphov till epidemier, t.ex. RS-, parainfluensa- och adenovirus. För SARS-CoV-2-virus och Covid-19-infektion, se skild anvisning.

Säsongsinfluensaepidemi

Epidemier orsakade av influensa A- och B-virus förekommer årligen från december till april.

Enligt [Social- och hälsovårdministeriets förordning 421/2004](#) ges därför säsongsinfluensavaccin årligen åt personer för vilka influensa utgör ett väsentligt hot mot hälsan eller för vilkas hälsa influensavaccination är till avsevärd nytta.

Influensapandemi

En influensapandemi innebär att en ovanligt kraftig våg av en ny typ av influensa A-virus sprider sig i snabb takt över hela världen, t.ex. svininfluensa (H1N1). Influensapandemierna brukar förekomma med några årtiondens mellanrum. Pandemierna orsakar betydligt fler insjuknanden och dödsfall än de årliga influensaepidemierna.

Smittväg

- Droppsmitta då insjuknad hostar eller nyser (luftvägssekret) eller kontaktsmitta via händer, kontaktytor. Luftsmitta möjlig.
- Sprids lätt i trånga utrymmen (t.ex. daghem, skolor, allmänna färdmedel, garnisoner, anstalter).
- Inkubationstiden är 1–4 dygn, oftast bara 1–2 dygn.
- Smittsamheten börjar en dag före insjuknandet och är som störst de första 1–4 symptomatiska dagarna, och varar en vecka efter symptomdebut.
- **Barn och immunsupprimerade patienter längre smittsamma längre (t.o.m. över 3 veckor).**

Symptom

- Kan variera från lindriga till livshotande (man har uppskattat, att största delen av de som får smittan är symptomfria).
- Typiska symptom är plötslig hög feber och muskelvärk, huvudvärk, torr hosta och illamående.
- Ibland kan man också få halsont, snuva och täppt näsa.
- Speciellt barn kan också få mag- och tarmsymptom.

Provtagning

- laboratorieprov enligt ordination – se Labhandboken
- RvirAg (2579) Influensa A och B och andra virus: RSV, parainfluensa, adenovirus, metapneumovirus och coronavirus (SARS-CoV-2 och OC43) samt av bakterier pneumokock
- **ColnRSV (56466), vid Vasa och Jakobstads verksamhetsställen (vid centralsjukhus fås också nattetid)**
- RMikNhO (23077) Influensa A och B och ett brett urval av andra virus och bakterier, **används efter övervägande t.ex. hos patienter som tas in på avdelningen för cancer- och blodsjukdomar och i specialfall hos barn (analyseras endast under mikrobiologilaboratoriets öppethållningstider)**

Influensa - Öppna vården, mottagning

- Vårdas huvudsakligen i öppna vården (inom primärvården, hemma).
- Friska vuxna tillfrisknar inom 1–2 veckor med att vila hemma, dricka tillräckligt, lindra symptomen med värkmedicin. Vårdpersonalen brukar vanligen få rättighet att skriva längre SVA, aktuellt direktiv följs.
- Kan återvända till arbetet/skolan när feberfri 24 h utan febernedsättande läkemedel och övriga symptom avtar.

- Överflyttas till specialsjukvården enligt bedömning. Speciellt åldringar, småbarn och personer med vissa grundsjukdomar kan insjukna i följsjukdomar (öroninflammation, lunginflammation) som kräver sjukhusvård.
- I öppna vårderna och på mottagning vårdas influensamisstänkt patient enligt försiktighetsåtgärder vid kontakt- och droppsmitta. Enskilt rum på mottagning. Patienten lärs god handhygien och rätt host- och nysteknik och uppmanas att undvika folksamlingar på grund av smittriskan. [Allmänna hygienregler](#) THL.
- Influensaprovtagning enligt ordination.

Influensa – sjukhusavdelning, boende-enhet

- Misstänkt/konstaterad influensapatient vårdas enligt försiktighetsåtgärder vid kontakt- och droppsmitta. På riskavdelningar (cancer- och blodsjukdomar) vårdas influensapatienter endast i specialfall och då följer man dessutom försiktighetsåtgärder för luftsmitta.
- Enskilt rum – vid behov kohort. **Märk:** samma virustyp.
- God handhygien, användning av skyddshandskar, -rock och kirurgiskt näsmunskydd i närvård och i kontakt med luftvägssekret, visir/skyddsglasögon i vårdssituationer med risk för stänk i ögon.
- Andningsskydd FFP2 eller FFP3, skyddsglasögon/visir vid aerosolbildande åtgärder, t.ex. sugning av luftvägar, bronkoskopi, intubation, sputaprov, resuskitation.
- Engångsvårdtillbehör eller patientbundna vårdtillbehör. Noggrann rengöring och desinfektion av flergångsvårdtillbehör – i första hand i Deko.
- Sekretdesinfektion enligt anvisning – klor 1000 ppm.
- Städning enligt anvisning – isoleringsrumsstädning. Rumsbundna städredskap. Desinficeras efter användning. Kontaktytor desinficeras.
- Måltider - sedvanligt förfaringssätt.
- Avfall hanteras sedvanligt. Förpackas i rummet, sätts i ren transportsäck utanför rummet.
- Byke hanteras enligt anvisning, förpackas i rummet. Byke nedsmutsat med sekret = infektionsbyke. Sätts i dissolve-påse i rummet och utanför rummet i ren transportsäck. Pandemisk influensa – allt byke hanteras som infektionsbyke. **Från och med 1.11.2023 Covid-smutstvätt är inte infektionstvätt. Se separata anvisningar för covid.**
- Patienttransport – patienten får avlägsna sig från rummet endast för vård och undersökningsåtgärder. Transportör använder näsmunskydd och utför god handhygien. Mottagande enhet meddelas om patientens isolering.
- Besökare informeras och använder samma skyddsutrustning som personalen.

Isolering avslutas

- Influensapatient vårdas enligt försiktighetsåtgärder vid kontakt- och droppsmitta i 5 dygn efter att symptomen börjat **ELLER** 3 dygn efter att medicineringen påbörjats.
- Barn och immunsupprimerade är smittsamma en längre tid – försiktighetsåtgärderna pågår oftast hela vårdperioden.

Patienthandledning

- God handhygien, host- och nysteknik [Allmänna hygienregler](#) THL.
- Vid förflyttningar använder patienten kirurgiskt näsmunskydd.

Läkemedelsbehandling

- Enligt läkarordination - för personer som behöver anstalt- eller sjukhusvård p.g.a. kraftiga symptom (oberoende av hur länge symptomen pågått) och för personer riskgrupp inom 48 timmar från symptomdebut (oseltamivir = Tamiflu-kur 5 dygn).

Läkemedelsprofylax

- Så snabbt som möjligt, enligt läkarordination, för exponerade i samma rum vid bekräftat fall av influensa (oseltamivir). Symptomfria exponerade isoleras inte.

Influensaepidemi

Misstanke om epidemi: Kontakta smittskyddsansvariga och hygienskötare

Uppföljning av influensaförekomst - viktigt att tidigt upptäcka och bekräfta en epidemi

Flera insjuknade inom 72 h i akut luftvägsinfektion

- Kohort av patienter med symptom.

- Försiktighetsåtgärder och noggrann handhygien för personal och patienter.
- Begränsning av besök, gemensamma samlingar. Besökare informeras om smittorisk.
- Influensaprov av alla patienter med luftvägsinfektionssymptom.
- Bedömning av läkemedelsbehandling och vaccination
  - o antiviral behandling till alla patienter med symptom
  - o antiviral profylax till alla exponerade patienter och ovaccinerad personal
  - o därtill enligt bedömning vaccinering av tidigare ovaccinerad personal och patienter – speciellt ifall början av influensasäsongen.
- Vårdpersonal med symptom: prov via företagshälsovården - sjukskrivning, omplacering.

Andra virus som orsakar luftvägsinfektioner (förutom SARS-CoV-2)

- T.ex. RS-, parainfluensa-, adeno-, rhino- och metapneumovirus.
- Orsakar liknande symptom som influensavirus.
- Smittvägarna liknande som vid influensa.
- Kan orsaka svåra symptom speciellt hos immunsupprimerade, småbarn och äldre.
- Provtagning: se ovan!
- Ifall patienten är ett barn eller immunsupprimerad, följer man på avdelningar och boende-enheter försiktighetsåtgärder vid kontakt- och droppsmitta så länge symptomen varar.
- Undantag **adenovirus**, man följer försiktighetsåtgärder för kontakt- och droppsmitta vid vård av alla patienter så länge symptomen varar.
- I frågan om andra vuxna än immunsupprimerade som har **RSV** följer man försiktighetsåtgärder för kontakt- och droppsmitta i 5 dygn efter symptomdebut, men för övriga virus räcker sedvanliga försiktighetsåtgärder (eget rum ifall möjligt eller "platsisolering" dvs. minst 1,5 m mellan sängarna, men inte i samma rum med en immunsupprimerad).
- Gällande Covid-19-infektion se skild anvisning!

Nyckelord: Influensa, RSV, adenovirus, parainfluensa, metapneumovirus, luftvägsinfektion, epidemi

Referenser/tilläggsinformation:

Österbottens välfärdsområde • www.osterbottensvalfard.fi • Växel 06 218 1111

Denna anvisning är avsedd för professionella inom vårdbranschen.